

MINIMALNI I OPTIMALNI OBIM PROPISA U SJEMENARSTVU

J. SPANRING ¹⁾

Izlaganje na znanstvenom skupu
Primljeno 10.12.1993.

Referat se odnosi na rekapitulaciju sugestija oplemenjivača bilja i sjemenara na dosadašnjim susretima glede regulativa u sjemenarstvu i preporuka ovogodišnjih konferencija UPOV. Malo je zaključaka sa simpozija u Škofjoi Loci 1990. realizirano, a minimum koji se traži od svake države u smislu reciprociteta i ženevske konvencije iz 1991. je da donese svoj zakon o zaštiti kultivara. U tu svrhu UPOV će do travnja poslati svim zainteresiranim prijedlog teksta i program za start centralne baze kultivara u Ženevi za sve države koje vode zvanične registre priznatih i/ili zaštićenih kultivara. Po tekstu konvencije iz 1978. već je učlanjeno 24 država, koje su do kraja 1991. godine zaštitile već 28.183 kultivara 3 (prilog 3). U 12 država EZ za 84 ratarskih kultura od ukupno 9955 kultivara samo je u zadnjih 18 meseci registrirano 3336 kultivara 4 (prilog 1).

Samo za vodećih 10 kultura u ratarstvu u 17 država u prometu je 11.776 kultivara (prilog 2) a manje od polovine nije zaštićeno. U našim zvaničnim "sortnim spiskovima" za tih 10 kultura nalazi se 1365 kultivara, a manje od desetine nalazi se stvarno u prometu. Slovenska sortna komisija (što je vidljivo i iz referata kolege dr. Tajnška) pripremila je sve prateće propise a i tekst novih zakona, no do danas ništa od toga nije prihvaćeno na Ministarstvu za poljoprivredu i šumarstvo Republike Slovenije.

Za informaciju na kraju je data bibliografija radova koji se odnose na regulativu u sjemenarstvu u našoj zemlji.

Prilozi:

1 Kumulativni katalog ratarskih kultivara EPZ 1993. godine

2 Broj registriranih kultivara u 17 država za 10 vodećih kultura

3 Broj zaštićenih kultivara u 19 zemalja po UPOV krajem 1991. godine

4 Bibliografija radova u vezi sa regulativom u sjemenarstvu u našoj zemlji.-

Referat uz "Osnutek Zakona o semenskom in sadilnem blagu" Gornja Radgona, 27. avg. 1992, 6 s.

VAŽNOST ZAKONODAVSTVA U SJEMENARSTVU

Prilog 1

Kumulativni katalog ratarskih kultivara EPZ 1993.

Skupni katalog kultivarjev Poljščin v EGS 1993.

Annexe au Journal officiel des Communautés européennes ISSN 0378- 7052
C 65 A 35 (92) 14 mars, 43 ecu 279 p.

Catalogue commun des varietes des especes agricoles-18 eme edition integrale (92/c 65 A/01) remplace la 17 eme edition JO ns C 321 du 21.12.1990

1	2	3	4	1	2	3	4
Agrostis canina			0	Medicago lupulina	2	=	2
Agrostis capillaris	19+	3 =	22	Medicago sativa	125+	51	=176
Agrostis gigantea	4	=	4	Medicago varia			0
Agrostis stolonifera	5+	8	=13	Onobrychis viciifolia	5+	3	=8
Alopecurus pratensis	3	=	3	Oryza sativa	117+	25	=142
Arachis hypogea	5	=	5	Papaver somniferum	3+	1	=4
Arrhenatherum elatius	4+	2	=6	Phacelia tanacetifolia	9+	2	=11
Avena sativa	132+	38	=170	Phalaris aquatica			0
Beta vulgaris altissima	553+	114	=667	Phalaris canariensis	2	=	2
Beta vulgaris alba	109+	20	=129	Phleum bertoloni	4+	1	=5
Brassica juncea	4+	2	=6	Phleum pratense	41+	5	=46
Brassica napus napo- hrassica	17+	5	=22	Pisum sativum	122+	98	=220
Brassica nigra			0	Poa nemoralis	3+	2	=5
Brassica oleracea acephala	23+	2	=25	Poa palustris			0
Brassica rapa	16+	3	=19	Poa pratensis	84+	30	=114
Bromus catarcticus	11+	2	=13	Poa trivialis	6+	2	=8
Bromus sitchensis	2+	1	=3	Raphanus sativus	16+	11	=27
Cannabis sativa	12	=	12	Secale cereale	37+	10	=47
Carthamus tinctorius	27+	1	=28	Sinapis alba	25+	14	=39
Carum carvi	5	=	5	Solanum tuberosum	530+	104	=634
Cynodon dactylon			0	Sorghum bicolor	124+	53	=177
Dactylis glomerata	59+	12	=71	Sorghum bicolor x S. sudanense	16+	8	=24
Festuca arundinacea	25+	60	=85	Sorghum sudanense	8	=	8
Festuca ovina	23+	5	=28	Trifolium alexandrinum	10+	7	=17
Festuca pratensis	36+	5	=41	Trifolium hybridum	4+	5	=9
Festuca rubra	139+	73	=212	Trifolium incarnatum	6+	8	=14
xFestulolium		1=	1	Trifolium pratense	63+	11	=74
Glycine max	242+	202	=444	Trifolium repens	53+	6	=59
Gossypium ssp.	26+	36	=62	Trifolium resupinatum	8+	7	=15
Hedysarum coronarium	3+	2	=5	Trigonella foenum- graecum	1	=	1
Helianthus annuus	362+	211	=573	Trisetum flavescens	1	=	1

1	2	3	4	1	2	3	4
Hordeum vulgare distichum	378+	248	=626	Triticum aestivum	558+	243	=811
Hordeum vulgare polystichum	142+	66	=208	Triticum durum	164+	67	=231
Linum usitatissimum	28+	26	=54	Triticum spelta	4	=	4
Lolium multiflorum slt.	34+	20	=54	xTriticosecale	46+	31	=77
Lolium multiflorum non alt.	103+	34	=137	Vicia faba	80+	46	=126
Lolium perenne	266+	201	=467	Vicia pannonica			=
Lolium x boucheanum	20+	12	=32	Vicia sativa	71+	8	=79
Lupinus albus	14+	7	=21	Zea mays	1236	+962	=2198
Lupinus angustifolius	2+	3	=5				
Lupinus luteus	6+	5	=11	Svega	6619+	3336	=9955

Kolone znače: 1 lat. ime, 2 u 18. kumulativnom katalogu 14. ožujak 1992. upisani kultivari, 3 na novo upisani za promet u EGS dozvoljeni kultivari ratarskih kultura od ožujka 92 do kolovaza 1993, 4 zajedno

Prilog 2

Broj registriranih kultivara u 17 država za 10 vodećih kultura

Država - Kultura	Ex-Yu	Madž.	Austr.	EZ12	S.A.D.	Ukupno:
Ječam	92	10	33	834	226	1195
Pšenica	329	61	125	1046	512	2074
Kukuruz	604	83	100	2198	158b	3143
Soja	79	27	23	444	289	862
Suncokret	26	33	9	573	222	863
Šećerna repa	78	31	36	667	160	972
Uljana repica	22	10	27	311	8	378
Ljulj	32	4	5c	604	147d	792
Lucerka	46	21	25	176	408	676
Krumpuir	57	11	81	634	38e	821
Ukupno	1365	291	464	7487	2169	11776

b registriraju se samo linije za hibride; c dozvoljen je promet kultivara iz 13 citiranih država; d uključeni i kultivari drugih trava; e samo oni koji su još u prometu

Prilog 3

Broj zaštićenih kultivara z 19 zemalja po UPOV krajem 1991. g.

U Evropi:	broj cv.		broj cv.	ukupno:
1 Belgija	412	11 Španjolska	644	
2 Danska	1176	12 Švajcarska	404	
3 Engleska	1829	13 Švedska	327	=17468
4 Francuska	3684	van Evrope:		
5 Holandija	3832	14 Australija	149	
6 Italija	694	15 Izrael	624	
7 Irska	104	16 Japan	2343	
8 Madžarska	144	17 Južna Afrika	544	
9 Nemačka	4077	18 Novi Zeland	462	
10 Poljska	141	19 S.A.D.	2418+4175	=10715

Prilog 4a

Spanring J. BIBLIOGRAFIJA VIROV O SEMENSKI ZAKONODAJI k
 osnutku ZAKONA O SEMENSKEM IN SADILNEM BLAGU Gornja Radgona
 27. avg. 1992 (vključno s potrjevanjem in varstvom kultivarjev)

- 1a ZAKON o semenu in sadikah. - UL SRS (73) 42:1383-1390
- 1b Pravilnik o pogojih za pridelovanje, dodelavo in promet kmetijskega semena in sadik. - UL SRS (74) 36:2001-2004
- 1c Pravilnik o načinu odbiranja in potrjevanju matičnik rastlin in enotnih metodah za opravljanje strokovne kontrole nad pridelovanjem sadik. - UL SRS (74) 36:2004-2010
- 1č Pravilnik o enotnih metodah strokovne kontrole pridelovanja kmetijskega semena. - UL SRS (74) 36:2011-2019
- 1d Odredba o pogojih, ki jih morajo izpolnjevati strokovne organizacije združenega dela za opravljanje obveznih zdravstvenih pregledov kmetijskih posevkov za pridelovanje semena, objektov za pridelovanje gozdnega semena in sadilnega materiala. - UL SRS (78) 4:437-
- 1e Pravilnik o kakovostnih normah za posamezne vrste semena in drugih pogojev za promet ter o enotni metodi za analizo kmetijskega semena. - UL SFRJ (66) 25:429-450 (67)7: (70)24:
- 1f Odredba o nesortnem semenu in dovoljenih mešanicah kmetijskega semena, ki smejo v promet. - UL SFRJ (66) 25: (67)7:
- 1g Pravilnik o metodi in postopku za potrditev novega kultivarja kmetijskih rastlin (slab prevod: priznanje nove semenske sorte). - UL SFRJ (66) 36:
- 1h SEZNAM novih sort /kultivarjev/ kmetijskega semena. - UL SFRJ (67) 11: (67) 42: (68) 19: (68) 42: (67)30: (68)7:

- 1j Pravilnik o kakovostnih normah in pogojih za promet sadilnega materiala. - UL SFRJ (67) 53:
- 1k PREDLOG za izdajo zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o semenu in sadikah z osnutkom zakona. - Poročevalec (90) 6: 32-35

Prilog 4b

- 2a ZAKON o potrjevanju novih sort, dovolitvi introdukcije tujih sort in o varstvu sort kmetijskih in gozdnih rastlin. UL SFRJ (80) 38:1245-1254, (90) 82:2289-2293
- 2b Odredba o višini stroškov za postopek potrejanja nove domače sorte kmetijskih in gozdnih rastlin. - UL SFRJ (91) 30:548
- 2č SEZNAM potrebnih novih domačih sort (kultivarjev) kmetijskih rastlin v SFRJ (87) 5:145-171, (87) 77:1829-1834, (88) 37:1047- 1050, (88) 61:1575-1576, (89)16:434-436, (89)17:452-457, (89)57:1450-1452 (90)20:836-839, (90)55:1786-1788, (91)20:339-343
- 2d SEZNAM tujih sort (kultivarjev) kmetijskih in gozdnih rastlin, za katere je bila dovoljena introdukcija v proizvodnjo v SFRJ. - UL SFRJ (87)5:171-189, (87)77:1826-1827, (87)88:1834, (88)37:1044-1047, (88)61:1574-1575, (89)16:434-435, (89)17:457- 459, (89)57:1452-1454, (90)20:840-841, (90)55:1788-1780, (91)20:336-339
- 2e SEZNAM domačih in udomačenih tujih sort kmetijskih in gozdnih rastlin, ki so upravičeno v proizvodnji v SFRJ.-UL SFRJ (89)2:17- 95
- 2f PRAVILNIK o registru novih domačih sort oziroma evidenci tujih sort kmetijskih in gozdnih rastlin, za katere je dovoljena introdukcija. - UL SFRJ (89) 56:1399
- 2g PRAVILNIK o registru zavarovanih novih domačih sort in registru zavarovanih tujih sort kmetijskih in gozdnih rastlin.-UL SFRJ (89)56:1399
- 2h PRAVILNIK o vsebini in podatkih, ki jih mora vsebovati zahteva za potrditev nove sorte (kultivarja) oziroma za dovolitev introdukcije tuje sorte (kultivarja) kmetijskih in gozdnih rastlin, in o imenu sorte. - UL SFRJ (89) 56:1399-1402
- 2i PRAVILNIK o vsebini in podatkih zahteve za varstvo sort (kultivarjev) kmetijskih in gozdnih rastlin.-UL SFRJ (89) 56:1402-1428
- 2j PRAVILNIK o enotni metodi za postavljanje sortnega poljskega in laboratorijskega poskusa in o enotni metodi za odbelavo rezultatov preverjanja v poljskem poskusu in v laboratoriju: za kultivarjev rastlinskih drog.-UL SFRJ (89) 14:335-347
- 2k Isto za kultivarje iglavcev in listavcev. - UL SFRJ (89) 14 350
- 2l Isto za kultivarje cvetja.-UL SFRJ (89) 23:645-661

Prilog 4c

- 3a ZAKON o varstvu rastlin pred boleznimi in škodljivci, ki ogražasjo vso državo.-UL SFRJ (89) 74:1809-1819
- 3b PRAVILNIK o obveznem zdravstvenem pregledu posevkov in objektov, semena in sadilnega materiala kmetijskih in gozdnih rastlin.-UL SFRJ (86) 52:1542-1588, (87)3:99
- 3c ODLOK o višini povračila za obvezni zdravstveni pregled rastlin v prometu čez mejo SFRJ.-UL SFRJ (91) 46:710-711
- 3č ODREDBA o prepovedi uvoza in prevoza v tranzitu posameznih vrst rastlin in določitvi karantenskoga nadzorstva nad posameznimi vrstami rastlin, ki se uvozijo za gojenje.- UL SFRJ (91) 59:919-921
- 3d SEZNAMI karantenskih in gospodarsko škodljivih rastlinskih boleznin in škodljivcev.-UL SFRJ (90)28:998-1000+(91)46 720
- 3e PRAVILNIK o zdravstveni kontroli rastlin v prometu čez državno mejo.-UL SFRJ (91)59:903-913
- 3f ODREDBA o ratifikaciji revidiranega teksta mednarodne konvencije o varstvu rastlin.- UL SFRJ (85)1:42-49
- 3g PRAVILNIK o načinu pošiljanja poročila in podatkov o pojavu in ukrepi za preprečevanje širjenja in uničevanja rastlinskih boleznin in škodljivcev.-UL SFRJ (77) 61:2112-
- 3h PRAVILNIK o pogojih ki jim morajo ustrezati karantenski objekti za nadzor zdravstvenega stanja rastlin /iz uvoza/. UL SFRJ (77) 53:1897-
- 3i PRAVILNIK o uničevanju rastlin, za katere je izdana odločba o ukrepu uničenja. - UL SFRJ (78)4:78-
- 3j ODREDBA o proglasitvi območij okuženih s karantenskimi boleznimi in škodljivci rastlin.-UL SFRJ (78)67:2604-
- 3k ODREDBA o ukrepih za preprečevanje širjenja in zatiranje bakterijskega hruševega ožiga. - UL SFRJ (91) 13:229-
- 3l ODREDBA o prepovedi in omejitvi uvoza in tranzita posameznih vrst rastlin, da se prepreči vnašanje bakterijskega hruševega ožiga-Erwinia amylovora (Burill) Winslow et al. - UL SFRJ (91) 40:637-UL SFRJ (91)40:637
- 4a PRAVILNIK o kakovosti semena kmetijskih rastlin.-UL SFRJ (87) 47:1153-1186, (87)60:1443, (88)55:1481, (89)81:2005
- 4b PRAVILNIK o kakovosti žit, mlevskih in pekarskih izdelkov testenin in hitro zamrznjenega testa.-UL SFRJ (83)53:1482
- 4c PRAVILNIK o metodah jemanja vzorcev ter o metodah fizikalnih in kemičnih analiz za kontrolo kakovosti žit, mlevskih in pekarskih izdelkov, testenin in hitro zamrznjenega testa. - UL SFRJ (88) 74:1854-1888
- 4č Zakon o poljoprivrednom sjemenu i poljoprivrednom sadnom materijalu (Zakon o kmetijskem semenu in kmetijskem sadilnem materialu). - Narodne novine (88) 50, s. 698-707 Obrasci prijave, zapisnika, uvjerenja, izvješća i knjiga evidencije u sjemenarstvu (Obrazci prijave, zapisnikov, potrdil, poročil in knjig evidencij v semenarstvu).- Sjemenarstvo 9(92)1, s.54-61

Prilog 4d

Bibliografija prispevkov J. Spanringa v zvezi s semenarstvom

- 9a Bibliografija prispevkov J. Spanringa v zvezi s semenarstvom Dopolnitev obstoječe zakonodaje o semenu v Sloveniji. Uskladitev z regulativno EGS, UPOV, OECD, ISTA in BSA. Prispevek za razpravo ob "Okrogli mizi o semenarstvu" VLjubljani 1992-06-30 1s. +15 prilog (kopiranje po naročilu)
- 9b Uskladitev naših predpisov o semenu in sadikah z mednarodnimi. Ali majhna suverena republika kot je Slovenija sploh potrebuje svoj Zakon o semenu in sadikah? - Ljubljana 1992 Odgovor na odklonilna mnenja anketiranih 12 ref. 7 s.
- 9c Analiza triletnih uradnih sortnih poskusov z ozimnimi kultivarji pšenice na Jablah 1988-1990. - Prikazi in informacije (91) 149, s.6-11 6 ref.
- 9č Organizacija čuvanja kontrolnih uzoraka sjemena za potrebe sjemenarstva i banka biljnih gena Jugoslavije (Organizacija hrambe kontrolnih vzorcev semena za potrebe semenarstva in banka rastlinskih genov Jugoslavije). - Semenarstvo 7 (90) 3, p. 177- 178 in 7 (90) 4, p. 245-251
- 9d Regulativa i praksa priznavanja, odobravanja uvođenja i zaštite sorti poljo-privrednog bilja u našoj zemlji i van nje (Predpisi in praksa potrejevanja, odobravanja introdukcije in varstva kultivarjev kmetijskih rastlin pri nas in v tujini). - Semenarstvo 7 (90)3, s. 123-134+177-178 109 ref.
- 9e +Avšič S., Brodnik T., Fišakov M. Doprinos naučno istraživalačkog rada razvoju semenarstva u našoj zemlji (Prispevek znanstveno-raziskovalnega dela k razvoju semenarstva pri nas).- Semenarstvo 4(87) 2-3, s. 53-69 338 ref.
- 9f Funkcija sortnih spiskova i dinamika sjemenarstva (Funkcija sortnih seznamov in dinamika semenarstva). - Semenarstvo 3(86)3- 4, s. 57-68 4 ref.
- 9g Aprobacija semenarskih useva u Jugoslaviji (Potrjevanje semenskih posevkov v Jugoslaviji). - Semenarstvo 1 (84) s. 44-60 110 ref.
- 9h Osnove introdukcije poljščin v SR Sloveniji.-Letna poročila RRS za URP C-4-0189/486 od 1.1981 do 1991 v okviru "Bioloških osnov kmetijskih rastlin" J. SMOLE "Bioloških osnov kmetijskih rastlin" J. SMOLE
- 9i Kompleksno ocenjevanje vrednostinovitih kultivarjev.-Poročila RSSpo pogodbi 481-8420 od 1974 do 1979 (Tudi disertacija jul. 1977)
- 9j Izbojšava sortimentov in kontrola sortne čistote in pristnosti semena kmetijskih rastlin v prometu. - Kolokvij ob priliki jub. proslave 50 let obstoja in dela ISTA v Zemunu 1974- 10-10/11, 11s 54 ref.
- 9k Seeds and Seedlings Act (of R Slovenia) (Zakon o semenu in sadikah UL SRS 42, 1973-12-11, p.1383-1390) prevod v en Ljubljana, 1974, 8 s.
- 9l Neustrezno ocenjevanje kakovosti sort ozimne pšenice.-Sodobno kmetijsjstvo 3 (70)11, s.495-496 9 ref.
- 9m Predlog izboljšanega načina ocenjevanja vrednosti sort na osnovi laboratorijskih in poljskih poskusov s krompirjem v Sloveniji.-Zbrnik BF kmetijstvo (67) s. 209-219 14 ref.

- 9n + Krivic T., Repanšek V., Strobl L. Rezultati lanskega preskušanja krompirjevih sort. - Soc. kmet.in gozd. 18 (67)7, s. 143-149 8 ref. Tuudi Prikazi in informacije (67)1, 22s.
- 9o Genetsko izrojevanje sortnega semena. - Soc. kmet. in gozd. 18(67)5, s. 87-88 6 ref
- 9p Introdukcija kmetijskih rastlin - predizbira, -Poročilo SBK Ljubljana 1966, 292s.

LITERATURA

- 1 Spanring J. Regulativa i praksa priznavanja, odobravanja uvođenja i zaštite sorti poljoprivrednog bilja u našoj zemlji i van nje. - Semenarstvo Zagreb 7 (90) 3, s. 121 + 177-178
- 2 UPOV Membership of the Union (as of Feb. 1, 1993).-Plant Variety Protection, (93) 70, p.27-29, + 71, p.2 + 72, p.2
- 3 UPOV Statistics on Plant Variety Protection from 1987 to 1991. - Plant Variety Protection, (93) 70, p. 30-32
- 4 Catalogue commune des varietes des especes agricoles-18 eme edition integrale (92/C 65A/01). - Annexe au Journal officiel des Communautee europeennes C 65 A 35 (92) 14 mars 279 p.